

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรงซึ่งในปัจจุบันยังไม่มียาชนิดใดที่สามารถรักษาผู้ที่ติดเชื้อชนิดนี้ได้ โรคเอดส์เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสเอช-ไอ-วี (HIV หรือ Human Immunodeficiency Virus) ซึ่งเป็นไวรัสที่ทำให้เกิดภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องในคน โดยไวรัสชนิดนี้จะโจมตีเม็ดเลือดขาวหลายชนิดในร่างกายของมนุษย์ทำให้เม็ดเลือดขาวทำงานไม่ดี หรือถูกทำลายไปในที่สุดมีผลทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายอ่อนแอลง ทำให้เกิดโรคติดเชื้อแทรกซ้อนต่างๆ ได้ง่าย ทำให้สุขภาพทรุดโทรมลงเรื่อยๆ จนเสียชีวิตในที่สุด

โรคเอดส์ถูกค้นพบครั้งแรกในปี พ.ศ. 2524 ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยพบว่าชายรักร่วมเพศ (เกย์) และคนที่ฉีดยาเสพติดตามเมืองใหญ่ๆ ในสหรัฐอเมริกา ป่วยเป็นโรคติดเชื้อซึ่งโดยปกติแล้วจะพบในคนที่ภูมิคุ้มกันไม่ดีเช่นคนแก่ คนที่เป็นมะเร็ง หรือคนไข้ที่ได้รับยากดภูมิคุ้มกัน จึงเรียกโรคที่พบใหม่นี้ว่า โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง หรือโรคเอดส์ (AIDS ย่อมาจากคำว่า Acquired = เกิดขึ้นภายหลัง ไม่ใช่เป็นแต่กำเนิด, Immune = ภูมิคุ้มกัน, Deficiency = บกพร่องหรือเสียไป, Syndrom = กลุ่มอาการหรือมีอาการได้หลายอย่างๆ) ดังนั้นโรคเอดส์จึงเป็นกลุ่มอาการที่เกิดจากภูมิคุ้มกันของร่างกายบกพร่องซึ่งไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิด(ประพันธ์ ภาณุภาค ,2544)

สำหรับประวัติโรคเอดส์ในประเทศไทยนั้น โรคเอดส์ได้เริ่มเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 และเริ่มพบคนไข้ที่อยู่ในประเทศไทยเองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยในช่วง 3-4 ปีแรก โรคเอดส์ได้แพร่ระบาดในกลุ่มเกย์ ต่อมาปีพ.ศ. 2531 จึงเริ่มแพร่ระบาดในกลุ่มผู้ที่ติดยาเสพติดโดยการฉีด ปีถัดมาจึงเริ่มแพร่ระบาดเข้าไปในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศ ในปี พ.ศ. 2533 เริ่มพบว่าชายที่เที่ยวหญิงบริการและเป็นกามโรคมีการติดเชื้อเอดส์เพิ่มสูงขึ้น และตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 เป็นต้นมาโรคเอดส์ก็ได้แพร่เข้าไปยังสถาบันครอบครัว(สภากาชาดไทย,ศูนย์วิจัยโรคเอดส์,2544:2)

การแพร่ระบาดของโรคเอดส์มีลักษณะของปัญหาและผลกระทบต่อสังคมโลกโดยรวมแตกต่างจากโรคติดเชื้ออื่นๆ ในหลายๆด้าน เนื่องจากแบบแผนการติดต่อ และการแพร่กระจายเชื้อในกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่มแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของแต่ละชุมชน ตลอดจนก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมจิตวิทยาต่อชุมชนอย่างรุนแรงมากขึ้น (รายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติครั้งที่ 1 2540:1)

เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปและอาจเรียกได้ว่ายุคนี้เป็นยุคเทคโนโลยีแห่งการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อชีวิตมนุษย์ เพราะระบบการสื่อสารที่ทันสมัยลวดเร็วในปัจจุบันได้เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลจากมุมโลกหนึ่งไปยังอีกมุมโลกหนึ่งในเวลาเพียงไม่กี่นาที นอกจากการเผยแพร่ข่าวสารแล้วก็ยังทำให้วัฒนธรรมของชนชาติต่างๆ ได้ถูกเผยแพร่ไปพร้อมกับข้อมูลข่าวสารด้วย ในประเทศไทยเองก็มีการรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมตะวันตก เพราะการแทรกซึมของวัฒนธรรมนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่หากผู้รับสารสามารถแยกแยะและมีวิจารณญาณในการรับสารนั้นๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้รับสารเองแต่หากผู้รับสารไม่สามารถแยกแยะและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในทางที่ผิดก็จะเป็นผลร้ายต่อตัวผู้รับสารเองเช่นกัน

เนื่องจากการแพร่กระจายเชื้อเอชไอวีในปัจจุบัน ได้แปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ดังได้กล่าวมาแล้ว โดยในอดีตกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีมากที่สุดคือกลุ่มผู้ที่ชอบซื้อบริการทางเพศหรือกลุ่มนักเที่ยว หญิงขายบริการ กลุ่มรักร่วมเพศ แต่ปัจจุบันกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีสูงมากคือ กลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากสภาพสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้วัยรุ่นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมต่อการมีเพศสัมพันธ์คือเริ่มมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย จากงานวิจัยของอัมภาพรพรรณ นวาวรัตน์ และฉวีวรรณ ไวเนตร (2540) จากการศึกษาพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ขณะเรียนชั้นมัธยม มีนักเรียนชายและนักเรียนหญิงส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักและเพื่อนสนิท รวมถึงบุคคลที่รู้จักกันผิวเผิน หญิงขายบริการทางเพศและการมีคู่นอนมากกว่า 1 คน โดยเฉพาะนักเรียนชายจะมีเพศสัมพันธ์กับกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี คือ หญิงขายบริการ และคนรักหรือเพื่อนสนิทโดยไม่ได้ป้องกัน เพราะคิดว่าคนรักและเพื่อนสนิทนั้นปลอดภัยจากเชื้อเอชไอวี

วัฒนธรรมตะวันตกถือว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน เพราะวัยรุ่นเหล่านี้มีพฤติกรรมและค่านิยมที่ชื่นชอบวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้นกว่าวัยรุ่นไทยในอดีต เนื่องจากตามธรรมชาติของวัยรุ่นแล้ว วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง ซึ่งการมีพฤติกรรมเลียนแบบค่านิยมตะวันตกนั้นทำให้พวกเขา รู้สึกว่าเป็นบุคคลที่ทันสมัย เช่นรูปแบบการแต่งกายที่เปลี่ยนไป โดยจะเห็นได้จากการวัยรุ่นในปัจจุบันมีพฤติกรรมการแต่งกายที่โชว์รูปร่างและสัดส่วนมากขึ้น การนิยมใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยคือการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ พฤติกรรมการกินที่นิยมรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ดมากขึ้น เพราะความสะดวกสบายและรวดเร็วในการซื้อ รวมทั้งการมีความรักที่เปิดเผยมากขึ้นและนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่เร็วขึ้นตามค่านิยมของวัฒนธรรมตะวันตก

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของการสื่อสารในปัจจุบันนั้นส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าวัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ที่วัยรุ่นไทยปัจจุบันยอมรับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน ซึ่งในส่วนตัวเองได้นำไปสู่ปัญหามากมายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทำแท้ง ปัญหาการโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จะควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะปัญหาเหล่านี้จะส่งผลให้สูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศในอนาคต นอกจากจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพแล้วยังส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัว ระบบสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งจะนำความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติต่อไป

เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปซึ่งอาจเรียกได้ว่ายุคนี้เป็นยุคเทคโนโลยีแห่งการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อชีวิตมนุษย์ เพราะระบบการสื่อสารที่ทันสมัยลวดเร็วในปัจจุบันได้เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลจากมุมโลกหนึ่งไปยังอีกมุมโลกหนึ่งในเวลาเพียงไม่กี่นาที นอกจากการเผยแพร่ข่าวสารแล้วก็ยังทำให้วัฒนธรรมของชนชาติต่างๆ ได้ถูกเผยแพร่ไปพร้อมๆ กับข้อมูลข่าวสารด้วย ในประเทศไทยเองก็มีการรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมตะวันตก เพราะการแทรกซึมของวัฒนธรรมนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่หากผู้รับสารสามารถแยกแยะและมีวิจารณญาณในการรับสารนั้นๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้รับสารเองแต่หากผู้รับสารไม่สามารถแยกแยะและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในทางที่ผิด ก็จะเป็นผลร้ายต่อตัวผู้รับสารเองเช่นกัน

จากการเปิดรับข่าวสารโดยไม่ใช้วิจารณญาณนี้เอง ส่งผลให้การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของวัยรุ่นได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามกระแสความทันสมัยที่มาพร้อมกับสื่อต่างๆ และองค์ประกอบอื่นๆ เช่น กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ การใช้เวลาว่าง ความใกล้ชิด การหาความสุข หรือการที่ต้องหลุดออกมาจากกลไกการควบคุมทางสังคมของครอบครัวและชุมชน ต้องมาปรับตัวอยู่ในสังคมเมือง ความเวิ้งว้าง ว่าเหว ฯลฯ

ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ กลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์นั้นเปลี่ยนไปโดยสถิติในปัจจุบันพบว่าเยาวชนอายุ 15-25 ปี เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์มากที่สุด (พิมใจ อินทะมูล, ผู้บริหารและประสานงานโครงการสุขภาพชุมชน. สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2545) และพ.ญ. จันทร์เพ็ญ ชูประภาวงศ์ มุลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติพบว่า วัยรุ่นชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี วัยรุ่นหญิงในเมืองร้อยละ 50 มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และร้อยละ 66 มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชายโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย(หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ 11 ก.ค. 2541) และผลการสำรวจ

จากสำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้ทำการวิจัยภาคสนามในโครงการเฝ้าระวังคุณภาพอนาคตของเยาวชนไทย เรื่อง สัมรสวจกิจกรรมของเยาวชนที่กระทำในช่วงปิดภาคฤดูร้อน และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความโน้มเอียงในการขายบริการทางเพศของเยาวชน โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี พบว่าเยาวชนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก อายุน้อยที่สุดคือ 10 และ 11 ปี กับเพื่อนในโรงเรียนเดียวกัน ส่วนอายุเฉลี่ยที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 17 ปี โดยจำแนกเป็นเยาวชนชายที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอนอายุ 16 ปี และเยาวชนหญิงตอนอายุ 17 ปี ร้อยละ 67 ของนักเรียนเหล่านั้น มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับแฟนหรือคูรััก อีกร้อยละ 3.6 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก หรือที่เรียกว่าซันครู กับหญิงบริการ และร้อยละ 2.8 เลือกรที่จะมีประรสบการณทางเพศกับผู้ที่เจอตามสถานบันเทิงยามราตรี

นอกจากนี้ผลจากการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงโดยจำแนกตามการมีเพศสัมพันธ์กับคูรััก/แฟนในปี พ.ศ.2544 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่5และนักเรียนอาชีวศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกองควบคุมโรคเอดส์ (สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร) พบว่านักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกร้อยละ 23.8 และไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อต้องมีเพศสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 71.4 ส่วนนักเรียนหญิงใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกร้อยละ 38.9 ส่วนนักเรียนชายอาชีวศึกษาปีที่ 2 ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคิดเป็นร้อยละ 30.3 และไม่ใช้ถุงยางอนามัยเลยในการมีเพศสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 67.1 ส่วนนักเรียนหญิงอาชีวศึกษาปีที่ 2 ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคิดเป็นร้อยละ 23.7 และไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคิดเป็นร้อยละ 71.1 (โครงการสำรวจการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ กองควบคุมโรคเอดส์ สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร,2544:21) จากผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นเมื่อมีเพศสัมพันธ์นั้นอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่าการแพร่ระบาดของเชื้อเอดส์กำลังคุกคามกลุ่มประชากรที่จะเป็นกำลังอันสำคัญของชาติ

จากการศึกษางานวิจัยหลายชิ้นได้อ้างตรงกันว่า ประชาชนไทยส่วนใหญ่มีความรู้ว่าจะใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์จากเพศสัมพันธ์ได้ แต่พบว่าคนไทยมีค่านิยมในการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ปัญหานี้จำเป็นต้องหาทางรณรงค์แก้ไขเพื่อลดอัตราการแพร่เชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนทั่วไปให้ได้ การรณรงค์และการสื่อสารเพื่อการป้องกันโรคเอดส์นั้นมีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อ กลวิธีที่ใช้ในการโน้มน้าวชักจูงใจให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความเชื่อ ความพร้อม และสภาพแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมายที่เราจะดำเนินการด้วย (วรชัย ทองไทยและอรพิน พิทักษ์มหาเกตุ:2537)

อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหานี้ ยังมีอุปสรรคหลายๆอย่างที่ทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างยากลำบาก เช่น อุปสรรคทางการดำเนินการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ในบางครั้งผู้ส่งสารไม่

สามารถแยกหรือปฏิเสธการนำเสนอข้อมูลที่มีเนื้อหาของวัฒนธรรมตะวันตกที่สอดแทรกเข้ามาในการนำเสนอข้อมูลนั้นๆได้ และอุปสรรคที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้คือ กรอบของวัฒนธรรมไทย ซึ่งการที่วัยรุ่นมีค่านิยมในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานและนำไปสู่ปัญหาการติดเชื้อเอดส์ การแก้ไขปัญหา ก็คือการอบรมและชี้แนะโดยผู้ปกครองและครู อาจารย์ให้เด็กๆ ได้รับความรู้ ได้เข้าใจถึงวัฒนธรรมอันดีของไทยที่ความมีเพศสัมพันธ์หลังจากการแต่งงานและเห็นถึงความสำคัญในเรื่องพรหมจรรย์ นอกจากนั้นเมื่อเด็กๆได้ผ่านเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นเด็กควรจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น การให้ความรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย (Safe Sex) และการป้องกันโรคด้วยการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี แต่กรอบของวัฒนธรรมไทยมองเห็นว่าการสอนหรือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาที่ลึกซึ้งนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้นในสังคมไทย เป็นสิ่งที่เลวร้ายและไม่เหมาะสมอย่างยิ่งกับวัฒนธรรมอันดีของไทย อุปสรรคที่กล่าวมาเหล่านี้อาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการแก้ปัญหา แต่ก็ยังเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่จะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร

ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหาจึงควรปลูกฝังให้วัยรุ่นเห็นคุณค่าในเรื่องพรหมจรรย์ การมีเพศสัมพันธ์หลังจากการแต่งงาน มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ทราบถึงวิธีป้องกันตนเองจากโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย โดยควรบรรจุเรื่องเพศศึกษาลงในหลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งควรมีการรณรงค์ให้มีการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย (safe sex) ในกลุ่มต่างๆ ทั้งนักเรียนนักศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงานและบุคคลทั่วไปที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ โดยมุ่งเสนอภาพลักษณ์ที่เป็นเครื่องมือคุมกำเนิดชนิดเดียวที่สามารถป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ซึ่งเป็นภาพคล้ายกับอุปกรณ์ทางการแพทย์หรือเป็นสัญลักษณ์ของความรับผิดชอบของคู่รักที่มีต่อกันแทนที่จะเป็นเครื่องหมายของความลำเอียงหรือไม่ดี

ซึ่งแนวทางในการป้องกันควบคุมโรคเอดส์นี้ได้มีการประกาศไว้ในการประชุมสุดยอดรัฐมนตรีสาธารณสุขทั่วโลก ที่กรุงลอนดอนประเทศอังกฤษ เมื่อเดือนมกราคม 2531 ความว่า "มาตรการเดียวที่สำคัญที่สุดของโครงการเกี่ยวกับเอดส์ในระดับชาติ คือการให้ข้อมูลข่าวสารและการศึกษาแก่ประชาชน ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ทั้งนี้บุคคล สื่อมวลชน และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องควรที่จะมีบทบาทในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคนี้ อย่างทั่วถึง" (วิไล เสรีตระกูล, 2537:2)

ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยแก่วัยรุ่น เพื่อจะได้ทราบว่าวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคเอดส์อย่างไร โดยผ่านสื่อชนิดใด และวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงยาง

อนามัยหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้วัยรุ่นที่มีทัศนคติและพฤติกรรมอย่างไรต่อการใช้อนามัย เพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์การต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนในการนำไปประยุกต์ใช้กับแผนการประชาสัมพันธ์รณรงค์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของการของวัยรุ่นที่มีต่อการรณรงค์ใช้ อนุยามัยในการป้องกันโรคเอดส์แก่วัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์การใช้ อนุยามัยแก่วัยรุ่น
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์การใช้ อนุยามัย กับ ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้ อนุยามัยของวัยรุ่นในการป้องกันโรคเอดส์
- 4) เพื่อศึกษาถึงช่องทางการเผยแพร่และเนื้อหาของรณรงค์ที่เด็กวัยรุ่นต้องการ

สมมุติฐานการวิจัย

- 1) วัยรุ่นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์การใช้ อนุยามัยในการป้องกันโรคเอดส์แตกต่างกัน
- 2) วัยรุ่นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ อนุยามัยในการป้องกัน โรคเอดส์แตกต่างกัน
- 3) วัยรุ่นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการรณรงค์การใช้ อนุยามัย ในการป้องกันโรคเอดส์แตกต่างกัน
- 4) วัยรุ่นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ อนุยามัยในการ ป้องกันโรคเอดส์แตกต่างกัน
- 5) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ใช้ อนุยามัยในการป้องกันโรคเอดส์ของวัยรุ่น มี ความสัมพันธ์กับความรู้อีกเกี่ยวกับการใช้ อนุยามัยเพื่อป้องกันโรคเอดส์
- 6) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ใช้ อนุยามัยในการป้องกันโรคเอดส์แก่วัยรุ่น มี ความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ อนุยามัยเพื่อป้องกันโรคเอดส์
- 7) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ใช้ อนุยามัยในการป้องกันโรคเอดส์ของวัยรุ่น มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ อนุยามัยเพื่อป้องกันโรคเอดส์

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษา การเปิดรับข่าวสารการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่น ความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมในการใช้ถุงยางอนามัยของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นที่ตั้งขององค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนสำคัญในการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพแก่ประชาชนทั่วไป

นิยามศัพท์ในการวิจัย

1 **การเปิดรับข่าวสาร** หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข้อมูลข้อมูลและข่าวสารต่างๆ จากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล

2 **สื่อมวลชน** หมายถึง โทรทัศน์วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต

3 **สื่อบุคคล** หมายถึง เพื่อน ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุข และอาสาสมัครจากกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้ถุงยางอนามัย เพื่อป้องกันโรคเอดส์

4 **สื่อเฉพาะกิจ** หมายถึง สัปดาห์รณรงค์ ป้ายโฆษณา โปสเตอร์ เอกสาร แผ่นพับ ที่เกี่ยวกับการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยแก่วัยรุ่น

5 **โรคเอดส์** หมายถึง โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (AIDS ย่อมาจากคำว่า Acquired = เกิดขึ้นภายหลัง ไม่ใช่เป็นแต่กำเนิด, Immune = ภูมิคุ้มกัน, Deficiency = บกพร่องหรือเสียไป, Syndrom = กลุ่มอาการหรือมีอาการได้หลายอย่างๆ) ดังนั้นโรคเอดส์จึงเป็นกลุ่มอาการที่เกิดจากภูมิคุ้มกันของร่างกายบกพร่องซึ่งไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิด โรคนี้เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสเอช-ไอ-วี (HIV หรือ Human Immunodeficiency Virus) ซึ่งเป็นไวรัสที่ทำให้เกิดภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องในคน

6 **ความรู้** หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ เพื่อป้องกันโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์

7 **ทัศนคติ** หมายถึง ความคิดเห็น ความเชื่อ ท่าทีหรือความรู้สึกที่มีต่อการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ว่ามีความเห็นด้วยมากน้อยแค่ไหนของวัยรุ่นเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์

8 **พฤติกรรม** หมายถึง การยอมรับหรือไม่ยอมรับปฏิบัติในการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

9 พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย หมายถึง การยอมรับปฏิบัติในการใช้ถุงยางอนามัย เพื่อป้องกันโรคเอดส์เมื่อมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

10 วัยรุ่น หมายถึง ชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขต กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาแผนการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะช่วยลดปัญหาโรคเอดส์ และการทำแท้งให้ลดน้อยลง

2) ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้สื่อที่ใช้ในการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยเพื่อให้สื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง